

Samuel Larsson

Kommunstyrelsen

Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl om FN:s konvention om barnets rättigheter

Ärende

Vid kommunfullmäktiges sammanträde den 2 mars 2020 (§ 32) väckte Carolin Robson (MP) med flera en motion om FN:s konvention om barnets rättigheter. Genom motionen uppmanar Miljöpartiet kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att

- i enlighet med kommunledningskontorets tjänsteutlåtande (KS 2011/0087) återkomma till kommunfullmäktige med förslag på hur Danderyds kommun ska arbeta i enlighet med FN:s konvention om barns rättigheter
- ta fram förslag till ett nytt kommunövergripande styrdokument utifrån barnkonventionen

Motionen baseras delvis på det beslut som fattades den 11 juni 2012 (§ 60) varmed kommunfullmäktige besvarade en motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys (KS 2011/0087). Beslutet innebar bland annat att kommunstyrelsen uppdrogs att återkomma till kommunfullmäktige med förslag gällande hur Danderyds kommun skulle arbeta i enlighet med FN:s konvention om barns rättigheter. Då någon återrapportering inte genomförts redovisas i föreliggande ärende hur Danderyds kommun i dagsläget arbetar med frågan. Det ska i detta sammanhang även noteras att nya rutiner gäller från och med 2020 avseende uppföljning av ännu ej verkställda uppdrag. Sådana uppdrag rapporteras två gånger per år till fullmäktige vilket borgar för att ej verkställda uppdrag följs upp.

För besvarande av frågeställningen gällande framtagande av nytt kommunövergripande styrdokument föreligger i ärendet en utredning om den rättsliga utvecklingen som skett i och med att barnkonventionen antagits som svensk lag och vad det i sin tur innebär för Danderyds kommun. Bedömningen är att nuvarande förvaltningsövergripande arbetssätt säkerställer att Danderyds kommun arbetar i enlighet med barnkonventionens bestämmelser. Behov av ett särskilt kommunövergripande styrdokument, på de av motionären framförda grunderna, bedöms därför inte föreligga.

Samuel Larsson

Kommunledningskontorets förslag till beslut

1. Kommunfullmäktige beslutar att motionen ska anses vara besvarad.
2. Kommunfullmäktige noterar redovisningen om hur Danderyds kommun i dagsläget arbetar med att säkerställa efterlevnad av barnkonventionen och lägger återrapporteringen, till följd av kommunfullmäktiges beslut av den 11 juni 2012 (§ 60), till handlingarna.

Kommunledningskontorets utredning**Inledning och disposition**

Genom motionen uppmanar Miljöpartiet kommunfullmäktige att ge kommunstyrelsen i uppdrag att

- i enlighet med kommunledningskontorets tjänsteutlåtande (KS 2011/0087) återkomma till kommunfullmäktige med förslag på hur Danderyds kommun ska arbeta i enlighet med FN:s konvention om barns rättigheter
- ta fram förslag till ett nytt kommunövergripande styrdokument utifrån barnkonventionen

För att besvara frågeställningarna ska först redogöras för det beslut som fattades den 11 juni 2012 (§ 60) varmed kommunfullmäktige besvarade en motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys (KS 2011/0087). Därefter följer en utredning om den rättsliga utvecklingen som skett i och med att barnkonventionen antagits som svensk lag och vad det i sin tur innebär för arbetet med att implementera barnkonventionen i Danderyds kommun. För att besvara frågeställningen gällande framtagande av nytt kommunövergripande styrdokument ges slutligen en redovisning av arbetet inom det förvaltningsövergripande projekt som initierats för att garantera att Danderyds kommun arbetar i enlighet med regelverkets krav.

Uppdrag att återrapportera hur Danderyds kommun ska arbeta i enlighet med barnkonventionen

Den 11 juni 2012 (§ 60) fattade kommunfullmäktige beslut att besvara en motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys. Genom motionen föreslogs specifika uppdrag för att upprätta riktlinjer för hur barnkonventionen skulle följas samt att komplettera kommunens måldokument med hänsyn till intentionerna i barnkonventionen. Motionen remitterades till samtliga nämnder vilka ställde sig positiva till grundtankarna i motionen men inte alla de konkreta förslag som framförts. Verksamheterna uppgav vidare att de på olika sätt redan arbetade i enlighet med styrdokument vilka utgick från barnkonventionen.

Det slutliga ställningstagandet i ärendet blev att kommunen skulle fortsätta att följa och arbeta i enlighet med Sveriges kommuner och landstings (SKR)

Samuel Larsson

handlingsplan gällande barnkonventionen. Kommunfullmäktige ställde sig även bakom att ge kommunstyrelsen i uppdrag att återrapportera till kommunfullmäktige om hur Danderyds kommun skulle arbeta i enlighet med barnkonventionen. Kommunledningskontoret konstaterar att någon sådan återrapportering inte har genomförts varför frågan istället besvaras i föreliggande ärende.

Det ska i detta sammanhang även noteras att nya rutiner gäller från och med 2020 avseende uppföljning av ännu ej verkställda uppdrag. Sådana uppdrag rapporteras två gånger per år till fullmäktige vilket borgar för att ej verkställda uppdrag följs upp.

Barnkonventionen blir lag och vad det betyder för Danderyds kommun

Genom Sveriges ratificering av FN:s barnkonvention 1990 förband sig riksdag och regering att se till att den nationella lagstiftningen stämmer överens med de åtaganden som följer av konventionen.

En del av konventionens bestämmelser har införlivats i svensk lag genom så kallad transformering. Det gäller bland annat socialtjänstlagen (2001:453) där barnets rätt att komma till tals har stärkts. Det har förtydligats att barnets bästa ska vara avgörande vid beslut som rör vård eller behandlingsinsatser. Därutöver har det tydliggjorts att barnets bästa ska ses som ett tillvägagångssätt. Även socialtjänstens möjligheter att genomföra samtal med barn utan vårdnadshavarens samtycke har stärkts. Vidare har det i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) förts in bestämmelser om barnets bästa och barnets rätt att uttrycka sina åsikter. Även barnets rätt att uttrycka sina åsikter när föräldrarna inte samtycker till det har förtydligats i LSS. I skollagen (2010:800) har bestämmelser om barns och elevers rätt att komma till tals och ges inflytande förts in. I vissa delar har transformering inte blivit aktuell eftersom normhierarki med barnkonventionen har ansetts föreligga (prop 2017/18:186, s 63).

Ett viktigt ställningstagande togs i och med att riksdagen 2010 (genom prop 2009/10:232) godkände strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige. I och med det bestämdes att all lagstiftning som rör barn skulle utformas i överensstämmelse med barnkonventionen. Strategin utgör en gemensam utgångspunkt för alla offentliga aktörer, däribland kommuner, i arbetet med barnets rättigheter.¹

Den 15 mars 2018 gav regeringen uppdrag till Barnrättighetsutredningen (S 2013:08) att kartlägga hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer

¹ Regeringskansliet 2010, Strategi för att stärka barnets rättigheter i Sverige, s 3.

Samuel Larsson

med barnkonventionen. Kartläggningen ska redovisas den 15 november 2020.²

Den 1 januari 2020 trädde lagen (2018:1197) om Förenta nationernas konvention om barnets rättigheter i kraft. Den innebär att konventionens artiklar 1–42 utgör svensk lagstiftning. Regeringen uttalade i förarbetena att svensk lagstiftning inte strider mot barnkonventionen och att den överlag ligger väl i linje med barnkonventionens bestämmelser och att den i många fall går längre än konventionen. Det fanns dock flera anledningar till att därutöver anta barnkonventionens artiklar som lag. För det första ansåg regeringen att det förelåg ett behov av att ytterligare förtydliga för domstolar och rättstillämpare att beakta de rättigheter som följer av barnkonventionen vid avvägningar och bedömningar som görs i beslutsprocesser i mål och ärenden som rör barn. Vidare menade regeringen att en inkorporering av barnkonventionen skulle komma att bidra till att synliggöra barnets rättigheter och att det skulle skapa en grund för ett barnrättsbaserat synsätt i all offentlig verksamhet där rättigheterna ses utifrån ett helhetsperspektiv. Konventionen skulle på så sätt bli ett pedagogiskt verktyg och ett sammanhållet regelverk att förhålla sig till (prop. 2017/18:186, s 73 f).

Regeringen anförde vidare att det för förverkligande av barnets rättigheter skulle fordras kompetenshöjande åtgärder särskilt gällande barnets rättigheter och hur de realiserar i den praktiska verksamheten – i rättstillämpningen och i beslutsfattandet för olika yrkesgrupper. Sådan kunskap och kompetens kan till exempel handla om metoder för att stärka genomslaget för barnets rättigheter i beslutsprocesser, såsom användande av barnkonsekvensanalyser och metoder för att lyssna på barn och inhämta barns åsikter, samt vad barnets bästa som ett tillvägagångssätt innebär (prop 2017/18:186, s 101).

Som framgått är barnkonventionen är införlivad i lag, dels genom transformering, dels genom att barnkonventionens artiklar (1–42) i sig antagits som svensk lag. Behov av ett särskilt kommunövergripande styrdokument, gällande arbetet med barnkonventionen, bedöms därmed inte föreligga eftersom rättsområdet redan är lagstyrt. Det ska dock konstateras att det från lagstiftarens sida har klargjorts att myndigheter, däribland Danderyds kommun, behöver bedriva ett kontinuerligt kompetenshöjande arbete i syfte att stärka barnets rättigheter i enlighet med barnkonventionen. Ärendet ska därför i det följande redogöra för hur Danderyds kommun i dagsläget arbetar med sådana kompetenshöjande frågor relaterade till barnkonventionen.

² Kartläggning av hur svensk lagstiftning och praxis överensstämmer med barnkonventionen, dir. 2018:20 och Tilläggsdirektiv till Barnkonventionsutredningen (S 2018:03), dir. 2019:57.

Samuel Larsson

Projektgrupp gällande Danderyds kommuns arbete med barnkonventionen

Danderyds kommun bedriver sedan 2019 ett förvaltningsövergripande arbete i form av en projektgrupp vilken syftar till att implementera barnkonventionen och att säkerställa fortsatt efterlevnad av regelverkets krav i hela organisationen.

Projektet bedrivs under kommunledningskontorets ledning. Tjänstemän från samtliga förvaltningar deltar. Arbetet har bland annat bidragit till kunskaps- och erfarenhetsutbyte och en effektivare samordning mellan nämnderna i frågor relaterade till barnkonventionen.

Ett exempel på vad som behandlas inom projektet är de ”tillämpningsnycklar” som har tagits fram av SKR till stöd för kommuner och regioner. Implementeringsnycklarna är avsedda att användas för att följa upp hur arbetet med barnets rättigheter har utvecklats gällande styrning, ledning, kunskapsutveckling och implementering.³

Kommunledningskontoret bedömer att det sätt varmed Danderyds kommun i dagsläget arbetar med frågor relaterade till barnkonventionen inom det beskrivna projektet utgör ett ändamålsenligt och effektivt sätt att garantera efterlevnad av regelverket. Projektet bedrivs inom befintliga arbetsformer av förvaltningarna under kommunledningskontorets ledning. Behov av ett särskilt kommunövergripande styrdokument, gällande arbetet med barnkonventionen, bedöms därmed i detta avseende inte föreligga.

Kommunledningskontorets yttrande

Motionen baseras delvis på det beslut som fattades den 11 juni 2012 (§ 60) varmed kommunfullmäktige besvarade en motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys (KS 2011/0087). Beslutet innebar att bland annat att kommunstyrelsen uppdrogs att återkomma till kommunfullmäktige med förslag gällande hur Danderyds kommun skulle arbeta i enlighet med FN:s konvention om barns rättigheter. Då kommunledningskontoret konstaterar att återrapportering inte har skett har det i föreliggande ärende utretts hur Danderyds kommun i dagsläget arbetar med frågan. Det ska i detta sammanhang även noteras att nya rutiner gäller från och med 2020 avseende uppföljning av ännu ej verkställda uppdrag. Sådana uppdrag rapporteras två gånger per år till fullmäktige vilket borgar för att ej verkställda uppdrag följs upp.

För besvarande av frågeställningen gällande framtagande av nytt kommunövergripande styrdokument har kommunledningskontoret utrett den

³ SKR 2019, Implementeringsnycklar, uppföljning barnrättsarbete.
https://skr.se/demokratiledningstyrning/manskligarattigheter/jamstallldhet/barnetsrattigheter/barnkonventionenblirsvensklag/genomforandeavbarnkonventionen/implementeringsnycklar/uppfoljning_5635.html [2020-09-16]

Samuel Larsson

rättsliga utvecklingen som skett i och med att barnkonventionen antagits som svensk lag och vad det i sin tur innebär för Danderyds kommun. Kommunledningskontorets bedömning är att nuvarande förvaltningsövergripande arbetssätt säkerställer att Danderyds kommun arbetar i enlighet med barnkonventionens bestämmelser. Behov av ett särskilt kommunövergripande styrdokument, på de av motionären framförda grunderna, bedöms därför inte föreligga.

Ekonomiska konsekvenser

Ärendet utgör ett utredningsuppdrag och får inga ekonomiska konsekvenser.

Åsa Anthony
Tf kommundirektörJohan Nordenmark
Tf administrativ direktör**Handlingar i ärendet**

1. Tjänsteutlåtande, Svar på motion från Carolin Robson (MP) m fl om FN:s konvention om barnets rättigheter
2. Motionen
3. Kommunfullmäktiges beslut, Svar på motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys, KF 2020-06-11 § 60
4. Kommunledningskontorets tjänsteutlåtande, Svar på motion om barnrättsperspektiv och barnkonsekvensanalys, 2012-01-26, rev 2012-02-23